

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását eszközöl mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság” kiadó hivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám alatt.

„Toronyórák” palota, lakanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** I. m. állami ködv. m. gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-ú. 3. Képes árjegyzék, költésjegyz. bérn.

A Magyar Asphalt részvénytársaság Budapest, Andrássy-út 30. elvállalja jótállás mellett legolcsóbban asphalt-burkolatok fektetését és nedves lakások, pincék, stb. gyökeres száraztatását. — Telefon.

Jósika Miklós regényel. 80. 90. füzet. Új olcsó kiadás. Regényes képletek. Második kiadás. Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

ROTHEBERGER JAKAB cs. és kir. udvari szállító. Budapest, Váci-utca 23, a nagy Kristófhoz ez. házbán. A legegánsabb kész férfiruhák dús választékban a legjutányosabb, szabott árakon.

FÖLDVÁRY IMRE férfitúró- és fehérnemű-raktára. BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett. Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve. Czárom össze nem tévesztendő Földváry J. (Jakab) özvegy.

GERŐ ADOLF cipész-mester. BUDAPEST, V., Fürdő-utca 2. sz. Ajánlja készítményeit fájós lábakra.

LATZKOVITS A. BUDAPEST, IV. kerület, Váci-utca 22. szám. Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

Fényképezési készületeket műkedvelők számára, legújabb uti-távosveket a tirage rapid, kitűnő szemüvegeket megvizsgált maximál-lázhőmérőket, Aneroïd (légsúlymérőket) szabadalmazott rajzeszközöket ajánl **CALDERONI ÉS TARSA.**

VASÁRNAPI UJSÁG

19. SZÁM. 1895.

BUDAPEST, MÁJUS 12.

42. ÉVFOLYAM.

Külföldi feltevések: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 6. Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félre — 4. Csopán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postalg meghatározott vitelljé is esatolandó.

ROSKOVICS IGNÁCZ.

Néhány nap óta a főváros közönsége igazi gyönyörrel és vallásos elmélyedéssel nézi meg a javításokból kibontakozott józsefvárosi templom belsejét, s abban a magas boltzatot ékesítő falfestményeket. Nem megszokott dolog ugyan, hogy nálunk középtülek, templomok igazi művészi élvezetekkel biztassanak, de egy pár esztendő óta nem is ritkaság többé, hogy templomokban, nyilvános termekben megtaláljuk a nagy közönséghez szóló festészetet vagy — még mindig ritkán — a szobrászatot is. A józsefvárosi templom festményei határozottan a legszebben, legsziverehetőbben szólnak. Az egyszerű lélek fölleli azokban a vallásos ihletet, mely őt is áhitatra indítja; a mivel elmét pedig a művészeti tartalom, a finom izlés, a költészet heve és a hathatós előadás ragadja meg.

A festőművész sikereiről beszélnek ezek a képek s fogják megőrizni késő idők számára a mai magyar festészet egy szép alkotását.

Roskovics Ignác nevét eléggé ismerheti már a közönség évek óta. Láthatott tőle sok festményt a műtárlatokon, sőt láthatott kirakatokban, magán-lakásokon is színes olajnyomásban; láthatta elmés illusztrációit a lapokban, és végre láthatja elég sűrűn magát a művészt, kit szeretetreméltó tulajdonai, élénk szelleme, társadalmi műveltsége örömet von a társas körökbe. Mégis igen sokat meglepnek a józsefvárosi templom fényes freskói, mert a közönség egy része Roskovicsot mint életkép-festőt ismerte, s a szép paraszt menyecskek és pajkos mosolygású arcok festőjétől nem is remélt madonnákat, imádkozó angyalokat, megdicsőült szenteket. Pedig Roskovics kezdet óta egyházi festő volt, legszebb művei oltárképek, hanem a közönség figyelmét mint életkép-festő foglalkoztatta a „Pici piros alma” s a többi e fajta képeit oly népszerűsége emelték.

Roskovics az egyház költészetében növekedett a családi otthonban. Atyja görög kath. lelkész volt, az a hazafias szellemű Roskovics Ignác, ki pár hónappal az előtt hűnyt el, s ki mint Hajdu-Böszörmény g. kath. lelkipásztora, a templomba is bevitte a magyar nyelvet a szláv helyett, magyarosította a szertartást, az egyházi könyveket lefordította és kiadta, hogy a gör. kath. magyar édes anyanyelvén imádkoz-

zék és énekeljen. A vallás ihletét, az egyház költészetét és a haza lángoló szeretetét gyermekkorában együtt szívta magába az ifjú Roskovics, s mikor kis ruthén és tót templomok számára első szent képeit festette: Magyarország Nagyaszonnyát, Máriát ábrázolta nekik legtöbbször, Hungaria Patronáját, a magyar koronával, vagy a koronát Máriának fölajánló Szent Istvánnal. Ezek közt legszebb a zeplénmegyei szinnai templom oltárképe, Magyarország védasszonya. Szinna egész a határon van már; a ki Galiciából jön s bemegy a templomba, ott is megtudhatja, hogy ez magyar föld.

Roskovics 1854 szept. 28-ikán született Zemplénmegyében, Szalókon. Atyja maga nevelte és tanította három fiát. Ignác csak a gimnázium

ROSKOVICS IGNÁCZ. Vigó Pál rajza.

Ne kerteskedjünk, mielőtt „A Kert”-et nem olvastuk!!!

„A KERT”

megjelenik kéthetenként egyszer gyümölcsészeti konyha- és virágkerteszet színes műmellékletekkel.

Szerkesztik:

MAUTHNER ÖDÖN főszerkesztő s laptulajdonos

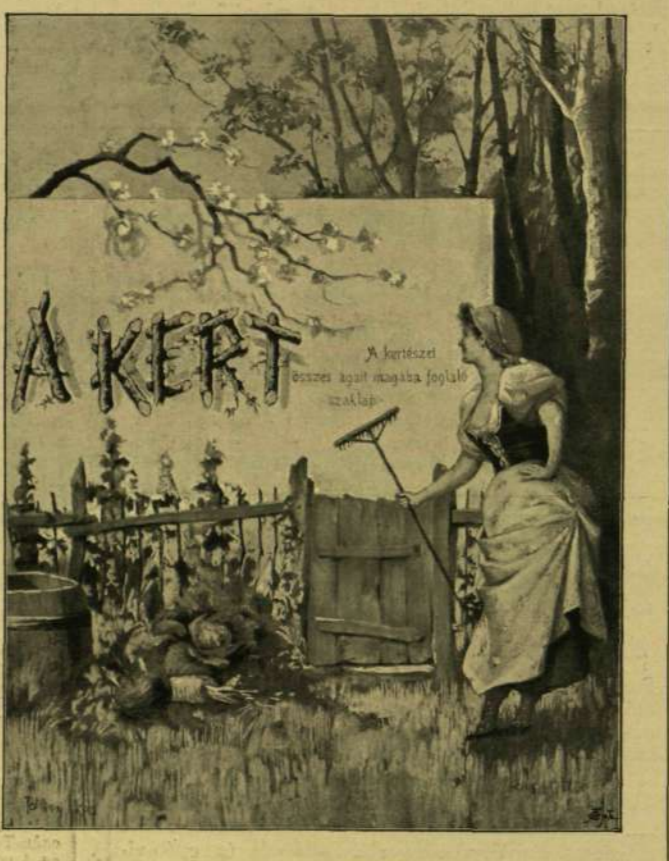
IGALI SVETOZÁR felelős szerkesztő

114 munkatárs (hazai és külföldi korifeusok) köreműködése mellett.

„A KERT” előfizetési ára:

Egész évre — 4 frt
Fél évre — 2
Negyed évre — 1

A „KERT” kiadóhivatala Budapest Andrássy-ut 23. sz. Mutatványszám ingyen.

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítatlanságokat biztosan eltávolítja az

Eszéki Spitzer Kenőcs

és az eszéki Salvator szappan

Valódi minőségben csak a **DIENES J. C.-féle** gyógyszerárban.

Eszéken, felsőváros.
1 tégely Spitzer kenőcs — 35 kr.
1 üveg „mosdóvíz” — 40 kr.
1 darab Salvator szappan — 50 kr.
1 tégely kézpaszta — 60 kr.
1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva és kéri a t. cz. közönség csak a Dienes-féle eszéki kenőt és szappant kéri és elfogadni.

Főraktár Budapesten: **TÖRÖK JÓZSEF úrnál** Király-utca 12.

MATTONT FÉL GIESSHÜBLER legújabb típusú SAVANYUKÚT

Telefon 115. **Ditrichstein M.** Telefon 115.

Lakás- és a blaktisztítási padló-beeresztési vállalat.

V. ker., Erzsébet-tér 13. szám alatt.

Tisztít alaposan, pontosan és olcsón egész lakásokat, új épület, üzleti helyiséget; ugyancsak padlók beeresztése és lakirozása legjobban lesz eszközölve, továbbá elvállalja a férgek alapos kiirtását.

Ablaktisztítás bérletben nagyon olcsón és pontosab, csakis megbízható munkások által.

Dr. ZIFFER gleichenbergi fűdőorvos antiseptikus

TÜDŐ-SÓ-ja.

Sok évi tapasztalat után a legjobbnak bizonyult szer idült tüdőhurut, tüdő-csucsuhurut és kezdődő tuberculosis ellen. Ezen szer a leg-
rövidebb idő alatt megszünteti az elnyálkásodást, köhögést, rekedtséget és a légző-szervek legtöbb kóros tünetét. Egyedül kapható

DIÓSY LAJOS

gyógyszerésznél, Budapest, Damjanich-utca. Ara egy cseleszerü belelegző-készülékkel együtt 5 frt. Naponta postai szétküldés. Minden dobozhoz dr. ZIFFER ur által aláírt utasítás van mellékelve.

Természetes szén-sav savanyítás a mohal

ÁGNES

forrás. Legjobb szén- és kalcium. Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál. Járvány idején préservatív gyógyszernek bizonyult.

Szét-küldése **Édeskúty L.** udvari szab. 110. Alutal Budapest.

== Kézimunkákat ==

minden genre-ban, val-mint minden lét-zhető hozzávaló. Kiegészítő ezikkeket ajánl **WALD GYULA** Budapest, VII., Király-utca 21. sz. Kézimunka-gyár és rajztorem. Legrégibb üzlet ezen szakmában. Jótállás mellett mosható és színtartó hímzőeszköz 12 motring 30 kr. Gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és térmentve.

A 82.502/11. sz. rendeletben a magaskormány részéről ajánlva

Tűzi fecskendők

tökéletes ventilrendszerrel (központi fém-ventilek egy conusban egyesítve). Különlegességek, közszépek, tüzoltók és gyárak részére, tüzoltó szerék minden nemben, anihilatorok, kender- és spirál-töm-lők, felszerelések tüzoltók számára, sisakok, övek, stb., szab. létrák, építési és kutszivattyúk, mindennemű armaturák, gőzfertőtlenítők, szerszámok, juttányos árban jótállás mellett kaphatók

Tarnóczy

tüzoltó-szer- és gépgyár-részvénytársaságnál Budapesten. Gyár: Külső Váci-út 95. — Mintalep: Teréz-körút 36. sz.

ROSKOVICS A FESTŐÁLLVÁNYON, A MINT A JÓZSEF-VÁROSI TEMPLOM MENNYEZETI KÉPEIN DOLGOZIK.

Eleven eszű, tanulékony, az elsők közé tartozik; társai szeretik mint jó barátot, örömet hallgatnak rá; s ő a kollektív szellemre is tud hatni, s társas kört szervez. Kedélye vidám, gondolkodása komoly, tehetsége úgy szólva napról-napra fejlődik. Még az intézet növendéke (1880.), mikor a műcsarnokban egy oltárkép vázlatát állítja ki pályázatra, a «Szent-Lélek eljövételét», melynek egész csoportosítása, rajzának biztonsága, eleven színei, könnyű technikája a nem mindennapi tehetséget hirdeti, s a bírálók szívesen oda ítélik neki a képzőművészeti társulat első díját. A kép két később nagyban is elkészítette, az apostolok mélyen meghatott csoportjával, a csoda és szent érzés újatatos kifejezésével, menten az egyházi festészet mestereinek szolgáló követésétől, szabad függetlenséggel, mely a reális léttől is tanult, s a természetből vászonra vitte a színeket.

Ugyanakkor, mikor vázlatát kiállította, más oldalról is bemutatva magát egy ügyes életképpel, melynek czíme: «Tud-e váltani?» Trefort miniszter figyelmes lett a fiatal tehetségre, s mint egyházi festészetre hivatott, az üvegfestést is figyelmébe ajánlotta, úgy hogy Roskovic — ki különben is oly sokoldalú természet — az üvegfestést szintén megtanulta Kratzmanntól. Neki ítélték a Haynald éresek ösztöndíját egyhangúlag, és pedig három évi összeget egy évre. Ezzel ment ki Münchenbe, hogy művészi látókörét szélesítse. Az 1881 és 1882-ik évet töltötte a bajor fővárosban, és itt festette vázlatát után a «Szent-Lélek eljövételét». A műcsarnok akkori kiállításának Roskovic volt örvendetes feltűnése ezzel az oltárképpel és egy másikkal, «Szent József»-nek vázlatával. (József a gyermek Jézust oktatja egy szegényes műhelyben.) Mind a kettőért díjjal tüntették ki a fiatal festőt. Trefort miniszter újabb ösztöndíjjal támogatta a hatalmasan nyilatkozó kezdő művészt, a ki most már (1883.) Rómába ment, hogy az egyházi festészetet, a régi mestereket saját otthonukban tanulmányozza.

Az olaszországi és római tartózkodás azonban a lelkiismeretes művészen tépelődéseket ébresztett. A művészet nagy alkotásai szinte elkábították. Az itthoni művészeti és műpártolói állapotok pedig nem mutatkoztak valami fényeseknek, s a fiatal művész bizonyos lehagoltsággal tért haza, még nem is a fővárosba, ha-

nem vissza a vidéki esőndbe. Komolyan azzal foglalkozott, hogy pályát változtat, de azért mindig csak hozzányúlt a rajzoló ónhoz és az esethez. E tépelődése egy esztendőig tartott, s akkor ismét Budapestre jött.

Az 1885-iki országos kiállításra készültek akkor. Roskovicnak egy egész esomó vázlatra volt s egy pár kedves életképe. Elmés dolgok, szép asszonyalakok, csupa játszi vidámság, pajkosság. Ezek sem a megszokott, rendes fajtokból, a falu néprajzi alakjaival, hanem az eleven életből kizakivta: egy nyalka parasztlány, egy mosolygó, inceskedő menyecske, villogó szemekkel, gödrös orozákkal. A művész mintha egészen megváltozott volna: élet és jókedv, a mit fest. Mindezek nagyon tetszettek. Kis miniatűr-alaku képeiben is sorra azt bizonyítja, hogy mennyi finomságra tett szert.

Az országos kiállításón jury-tagnak választotta meg a kollektív bizalom, mely aztán folyton megmaradt mellette s a művészeti bizottságokban mindig helyet biztosít Roskovic véleményének.

A genre-képek egész esomója kelt ki nagy szaporasággal Roskovic esetje alá. A műcsarnok 1885-iki őszi kiállításának bájos, kedves képe a «Peci piros alma» volt, egy parasztráczia, a ki a kőtenyébe szedett almákat kínálja hamis nevetéssel. A társulati nagydíjat nyerte el vele. Metszetekben és színes nyomásban országsszerte el van terjedve. Aztán hasonló kecses menyecskéket és lányokat festett még Roskovic: «Kóstolja be édes», «Igyék mán kend», «Hátha innánk» czimek alatt. Szinte el is felejtik, hogy Roskovic a festés más terén aratott sikereket. Bájos női genre-képei mindenfelé ismertekké válnak; az apróbb életképekben a választékoságot, az izlést, az ötleteket szeretik meg. Mindezekben a tehetség vidámsága csapong, eleven elme ügyeskedik; pezsgés, tetszetősség a tartalomban, a színben, az egész megalkotásban, és a hatásban inger. Ugy tetszik mindenkinek, hogy Roskovic természetének ez a genre felel meg. Ez a zömök termetű, vastag nyaku, feketebarba ember, sötét szemeivel, élénk temperamentumával inkább akkor merít önmagából, mikor az élet vidámságát és könnyű igazságait festi, mintsem mikor ideális világba merül, vallási misztériumokba, az imádság és zsolozsma hangulatába.

Az egyházi festészethez — mely oly nehezen indul igazi lendületnek nálunk — nem is elég se a nap ragyogó fénye, se a szentek glóriája. Hogy alkothasson, a hit szövéténeke kell neki. Ez pedig nem oly biztosan gyűl ki, mint hajnalban a nap, mely megvilágítja a nyüzsgő életet. A művészetnek megvan a maga oltára, de ha nem áldozati tűz lobog rajta, közönséges tűzhelyé válik. A nagy mesterek mindig megtalálták az áldozatot.

Roskovic művészi becsvágját az életképek hatása nem elégitette ki. Már a «Peci piros alma»-t s a többi genre-képeket ugyanazon az 1885-iki őszi kiállításon ellensúlyozza «Nepomuki szent János»-sal, ezzel a sokszor megfestett, hagyományos alakú mintegy megkövesedett népszerű szenttel. Felfogása itt is eltérő, költői, megható, a mint a Moldava vizébe ölt szent pap testét az angyalok emelik ki a hullámokból és viszik föl a megdicsőülés magasságába, a csillagok fényétől övezve.

A művész elfoglalja magát a tevékenység sokféle terén. Fest, részt vesz a művészi mozgalmakban, a társadalom közepette él; rendezője összejöveteleknek s jótékonyági ünnepélyeknek. Leleményessége egész életrevalóságával támogatja a nagy tűzvészektől sújtottak segélyezésére szövetkezett törekvéseket és teljes művészi erejével részt vesz egy pompás képes album, a «Segítség» szerkesztésében. Készít illusztrációkat a lapoknak. Az arcképfestés is gyakran elfoglalja. A közélet emberei mellett (Hollán, Gajzágó, Fabiny, stb.) fiatal nők és lányok előkelő stílus arcképeit látjuk tőle. Lapunknak is sok becses illusztrációt rajzolt a művész, s itt jelentelek meg koronként festményeinek másolatait.

Közben a színi szép új templom oltárképét és falképeit is elkészíti, melyekre büszke lehet a kis tót község. Tőle nyerte a híres búcsújáró hely, Radna is «Mária üdvözlete» című oltárképét, templomi festészetünk e mesteri darabját, melyet annak idejében lapunk is közölt.

A főváros egyik templomának, a józsefvárosinak restaurálása adta meg Roskovicnak a legkedvezőbb alkalmat, hogy egész tehetségét bemutathassa. Négy nagy fal képet kellett festenie a templom boltozatára és azok mellé a négy evangelistát.

A falfestmény, a fresko, minden festőnek az ambíciója. A mi a költészetben a dráma, az a festészetben a fresco: a nyilvánosság, a késő századok számára festeni. Michel Angelo az igazi művészhez méltónak csak a freskókat tartotta.

Ez a nagy, várva várt feladat foglalta el Roskovicot az utóbbi években. Egészen annak szentelte magát. Lelkesülten fogott hozzá, készítette el terveit, vázlatait, és mikor arra került a dolog, hogy megfesse, hónapokig ott lakott fent az állványokon, húsz méter magasban, a templom boltozata alatt, az üveg nélküli ablakokon dudoló széljárás közt. Tüdőgyulladásba esett, de a mit festett, az egészséges, ép, s az ő művészetének maradandó emléke; nekünk is, a kik nézzük s gyönyörködünk bennök, nagy az örömünk, hogy ilyen szépen fejlődünk, s mind többen és többen vannak, a kikre büszkék lehetünk.

A négy falkép közül egyre a szent háromságot festette, háromra Szent József életének eseményeit, megragadón. A négy evangalista is komoly ihlettel néz alá az aranyos háttérből. A szentirási tárgyban is talált alkalmat Roskovic, hogy a nemzeti érzést belevigye az imádságra gerjesztő egyik képe: miképpen tisztelik szent Józsefet, Krisztus nevelőatyját a földön. Ott vannak a magyar szentek és a magyar hívők, az ország czimerével és zászlajával. Ez könnyen kö-

zónságes bombaszt lehetett volna, de oly poétikusan és eszményileg van összhangba hozva a vallásosság a nemzeti érzéssel, hogy meglepő benső összeforrásával, jelentősége mélységével; megalkotásában pedig a művészet magas fokára emelkedik.

A józsefvárosi templom legelső művészeink, a vallásos festészet mesterei közt mutatja Roskovic Ignácot; lüktető, friss erőben, lelkesedése tüzeiben, lelkesítő bensőségében, a költsézet és vallás ihletében. Szívünket és lelkünket szólítja meg, s eltölt hangulattal, érzéssel.

K. E.

A JÓZSEFVÁROSI TEMPLOM FALFESTMÉNYEI

Roskovic Ignácztól.

Budapest templomai ékesség dögében szegényesek. Diszes templomok csak nyugodt állapotok, jóllét, fejedelmi bőkezűség hatása közepette emelkednek. Zaklatolt nép, akármilyen hívő is, csak lelki szükséglete első kielégítésére törekszik először. Hogy azután másodsor tovább építse templomát, ahhoz egyből is kell, mint a vallásos áhitat. Századok zivatarjai Buda régi fényes templomait is elporlasztották, Pest pedig a legutóbbi időkig nem ért rá, nem volt képes a városok ékességével, nagy és szép templomokkal ellátni magát. A mindennapi szükség szerint épített szentegyházat. Emlékeztünk meg a ferencvárosi régi templomra, mely a hetvenes évek elején is fennállott, mint valami alacsony, magtárszerű épület.

A belváros a XVIII. században kapta templomait, kivéve a plebánia-templomot, melynek szentélye még Árpád-kori, s ehhez tölték a templom hajóját, két tornyát, vagyis a nagyobbik részt. Külvárosok is csak a múlt században keletkeztek. Minden külváros megmondja, hogy melyik uralkodó alatt kezdett kiépülni, mert azok nevével viseli: Terézváros (Mária Terézia), Józsefváros, Lipótváros, Ferencváros. Egy-egy templom épült mindenikben a hívek buzgalmaiból, a város patrónusi jóvoltából: a két legszilárdabb a Terézvárosban és a Józsefvárosban. Semmi építészeti megnevezni való nincs rajtok; idomtalanok, falusi jellegűek. A terézvárosi a kisebb, egy toronnyal; a józsefvárosi a nagyobb, két toronnyal, de egyikre sem volna kár a csákány, mely a lipótvárosi kis kápolnát, a ferencvárosi véghetetlen szegény hodályt már elpusztította, hogy helyet adjon a lassan, de pompásan épülő bazilikának, a Ferencvárosban pedig az ennél jóval kisebb, de építészeti kellemben (Ybl Miklós műve) és művészi díszben vonzó új templomnak. A teréz- és józsefvárosi templomok fölött úgy eljár az idő, hogy mind a kettőt meg kellett immár újítani. Összhangzatba akarták hozni a főváros fejlődésével, a palotákkal, a körúttal, már a mennyire ilyen eszenész alkotásokat piperezni lehet, s feltüntetni rajtok valahogy, hogy előkelő családhoz tartoznak.

Bazilikát, domot nincs okunk se keresni a testvér főváros pesti részén, olyan fiatal az. Még alig ötven évvel ezelőtt egy idegen látogatók számára kiadott kalauz-könyv a Józsefvárosról így ír: «Habár e városrész, mely Pestnek legrégibb külvárosa, gazdag s ékes házak tekintetéből még a belső várossal sem mérkőzhetik, annál kevésbé a Lipótvárossal, mindazáltal utóbbi évek óta különböző végpontjain oly igen fontos és érdekes nemzeti intézetekkel bir, hogy ezek a körülöttük fekvő törpe világban még eddig csak egyenként álló óriás építmények nem maradhatnak befolyás nélkül körükben, s nem messze van az idő, hogy ezen figyelemreméltó intézetek szomszédságuk anyagi s szellemi kifejlesztésére hatalmas hatályt fognak gyakorolni. E városrész átalános jelleme e szerint inkább falusi, mintsem nagyvárosi.»

A Józsefvárosban megvolt már akkor a nemzeti színház, a múzeum, a Rókus-kórház, az egyetlen füvészkert (a nemzeti színház mögött), a Jozefinum árvház, a Ludoviceum, a nemzeti lovaglóiskola, a Kunevalder-testvérek egy-egy terménytára (a mostani műegyetem helyén) és — mint az ötven év előtti kalauz-könyv mondja: — a Kálvária, melyet csak két évvel ezelőtt hord-

* Buda-Pest, a magyarok fővárosa. Vezér vidéki és benszülőttek számára. Pest, 1845.

tal el, s melyre könyvünk is megjegyezte, hogy ennél «a fantázia karolja föl a valót és hagyja meg a népek a Kálvária-hegy szép illúzióját». Azok a szétszórt intézetek már mind egymáshoz vannak kötve zajos utcákkal; meg is szaporodtak máig. A Józsefvárosnak már csak néhány mellékutca mutatja a régi világot; az is gyorsan pusztul. A főváros legnépesebb kerülete ez. Templomán is diszíteni kellett, a hogy lehetett. Szabad téren áll ez, csupasz falakkal, dísz és forma nélküli homlokzattal. Két tornyán legalább úgy segítettek, hogy alacsony piramis teje helyett kapott egy nyulánk kupolás tetőt, hadd emelkedjék túl a körüli paloták kupoláin. Külsőjét, belsejét kitarozták.

Budapest fővárosának magának kell gondoskodnia templomairól; maga építi, maga tartja fenn. Annyi százelet kiadás mellett templomokkal luxust úzni nem lehet; takarékoskodni kell. De a ferencvárosi új templomnál mégis megengedtek egy kevés fényűzést, ott művészi ékítést is alkalmaztak, elsőrendű művészek falfestményeit. A józsefvárosi templom belső és művészi díszítésére is rá szántak most bizonyos összeget.

Roskovic Ignác vállalta el, hogy a boltozatra képeket fest Szent József életéből. A boltozat egyes szakasza négy képre kínált helyet fent a mennyezeten. Aművész által benyújtott vázlatok tetszettek s megbízták őt a kivitellel. A művészi körök örültek a megbízatásnak, s koronként sok jót lehetett hallani már előre a vázlatokról és a lelkes kedvről, melylyel Roskovic dolgozott.

Az ilyen falfestésekre nagy előkészület kell; hosszadalmas munka az. Először elkészül a vázlat, aztán hozzá jönnek a külön tanulmányok a színhatszól, az egyes részletekről. A művész ekkor használja a modelleket. Következik aztán a kép pontos és tiszta megrajzolása papírosra ugyanabban a nagyságban, a minőben a falra fog jönni; ennek minden vonalat sűrűn átszurkálják tűvel. A papírt rierősítik a falra, szénporba mártott ecsettel betöltik az átlukgott vonalakat, s azok nyoma a falon marad. Így rajzolódik a kép a falra; aztán a szenes vonalokat «kihúzzák» ecsettel, hogy szilárdan maradjanak. Természetesen előbb a falat is elő kell készíteni erre a célra, szilárd, sima vakolattal, nehogy lepattogjon, megrepedezzen. A művész hetekig, hónapokig fent a magasban dolgozik állásokon. Ott nincs már előtte modell, oda készen kell fölmenni a festékes bögrékkel. Ott még a távlatot sem vizsgálhatja, mert az állások elzárják a képet. Mennyezetre festeni ezenkívül faszórt is, mert a festő mindig a feje fölött dolgozik. Úgy segít magán, hogy tükröt tesz maga elé, s abban nézi a saját munkáját. A tükröz felényi nagyságban mutat mindent; az körülbelől megfelel annak az optikai képnak, mely alulról látszik. A tükröz megmondja aztis, hogy ez a szín a távoból halványabb lesz, vagy hogy ez a másik szín nagyon is uralkodik. Számítással kell dolgozni folytonosan.

Roskovic jó idejében meggyőződött, hogy a 6—4 ölnyi nagyságban megállított képek nagyon elenyészlenek a 20 ölnyi távolságban. A két nagyobb csoport képet tehát 6—9 ölnyi nagyságban festette. Egy négy méter nagyságú alak alig ember nagyságúnak tűnik föl.

A festendő tárgyat a művészre bízták, de mégis tekintettel a templom védszentjére, a ki Szent József. E szent férfiú léte pedig nem nyújt hálás mozzanatokot az ecset számára. Mint Mária jegyese és Jézus nevelő atyja, egészen passzív alak, jámbor és szelíd, ki Máriát, a Szent Lélek menyasszonyát oltalmazza és elkíséri futásában a kisdjed Jézussal együtt Egyiptomba. A régi mesterek rendesen az ács-műhelyben tüntetik föl, mint a munka emberét. Roskovic, mikor legelőször festett Szent Józsefről oltárképet, szintén a műhelybe helyezte, de a kis Jézus tanításával elfoglalta.

Most Roskovic költői ihlete, fantáziája és leleményessége megtalálta Szent József életében a poézist, egy szent életű, már koros férfiú poézisét, a ki az Isten fia anyjának oldala mellé rendeltetett, a kinek jelképe a katolikus egyház a Mária szeplőteleniségének és az ő nevelő atyáságnak szimbolusát, a fehér liliumot adta kezébe. A lilium nyújtott gyöngéd, de gyönyörű eszmét a művészek, s azt dögözta ki a költészet ihletében, a vallás áhitatában s a művészi önállóság meggyőződésével.

A mennyezet képsorozatában (összesen négy) egy nem Szent József-re vonatkozik. Ez a *Szent Háromság* és a szentély boltozatát ékesíti, közel az oltárhoz. Verőfényes kép. A fényt a Szent Lélek árasztja, mely galamb képében, sugárözön közt lebeg. Felhőkön trónol az Atya és Fiú. A felhőkre van lefektetve a kereszt, a megváltás jelvénye. Krisztus az Ur jobbán ül, s alámutat a keresztre, mintegy láttatva a megváltás befejezését. Egy kis angyal a tövis koszorút emeli, a Golgotha koronáját. Derült a képen minden, s a stíl a roccoco művészeit juttatja eszünkbe, formabeli szépségökkel, plasztikus rajzokkal, a színek csillogásával. És ez a stíl uralkodik a többi képeken is.

A templom hajójának mennyezetén következik a Szent József-képek sorozata, a színek skálájában: először gyönyörű éjjeli jelenet, a csillagokkal; aztán a hasadó hajnal; harmadik pedig a ragyogó napfény; a misztérium, a mennybemenetel, a megdicsőülés. Mind a három hangulata más, mennyeli dolgok szépségével eltelve, és szétáradva a fohászokóra, a könyörgőkre, kik a templomban összegyűlnek.

Szent József álma az első, az az éjjeli kép, melynek kekes színei, misztikus violaszínű felhői oly szokatlanok templomban, mely a természet rejtelt hangulatát fejezi ki. Máté evangalista jegyezte föl, hogy József el akarta hagyni Máriát, mikor megtudta, hogy anya lesz; de az Ur angyala megjelent neki s felvilágosította, hogy születendő gyermeke Isten fia, ki megszabadítja a világ népét bűneitől. Ezt a dogmatikus legendát a poézis szárnyalásával adja elő Roskovic. Felhők közt, az ég derült éjjeli fényében látjuk Józsefet, a mint az angyal megmutatja neki a látományt: Máriát, a Madonna bűbájában, és a születendő kis Jézust, ki anyja előtt a felhőkön áll és kedves, rábeszélő mosolylyal nyújt József felé két szál liliumot, a nevelő atyaság jelképét. József térdre roskad, összekulesolja kezét. Arca az imádatot fejezi ki. Meg kell nézni mellette a szárnyaló angyalt: merész, virtuóz rajzával, ezt az imponáló, mégis könnyen lebegő alakot, nemes, átszellemlött arcával. Mária szelid fényességben, szűzies bájában, az alázatos önmegadás szép képmozdulatával: a legszebb Madonna-képek egyike, a mint Jézus is a legkecsesebb Babinök közül való, a milyet ihletett mesterek alkottak. A megragadó jelenetet az éj nagy mélysége, a ragyogó csillagok, a természet igazságával veszik körül.

Szent József halála csupa szín, világosság és mozgás. Az angyalok az égbe emelik föl Szent József holtestét és Krisztus megjelenik, hogy a mennybe fogadja nevelő-atyját. A kép alsó része a földi sötétség, mely fokozatosan olvad át a hajnali fénybe. A földből még egy épület párkányzata látszik, szekerezével, gyalúval, ácszerszámokkal. Nagy szárnyú kherubok szerettel, tisztelettel szállnak a halottal, kit hosszú lepel takar. Mellét a liliumok borítják, s az egyik angyal, ki fejét tartja és ide bájál hajol a halott feje felé, még egy szál liliumot tesz rá. Apró angyalok veszik körül a halottat, a gyermek-arcokon az ártatlanság fájdalom. Szárnyas angyal-fejek röpülnek a tiszta, fényes levegőben, s egy angyal pálmával és virágokkal büszkén száll a magasban, az örök életbe tért dicsőségét hirdető. Krisztus nyugodt alakja foglalja el a kép közepét, kitarva kezét a mennybe tért nevelő-atyja elé. Minden részlete a képnak egy-egy szépsége. Az egész pedig tündöklő színeiben.

Szent József tisztelete a földön: ez fejezi be a sorozatot. Ez a templom alsó részének mennyezetét foglalja el, mindjárt a kórhos fölött. Itt szoktak a templomban legtöbben megállni, a kik már helyet a padokban nem kaphatnak. Ezt a képet látják legtöbben, így nagyon helyén van itt, mert ezen a képen vannak a magyar szentek.

Már régen az a hazafias törekvés, hogy az egyházi festészetet a szentegyházba is bevigyük a nemzeti elemet. De nem mindig elég szellemel történt. A magyar szentek ábrázolása hideg maradt, vagy banális, köznépi volt a vonatkozás, melynek a nemzeti érzésre kellett volna hatnia. A kath. templomokban magyar felirású zászlók is alig voltak, de német akárhány. A főváros templomaiban azonban a nemzeti öntudat már megszólalt, s a latin felirásokat is kezdi kiszorítani a magyar, mint a ferencvárosi új templomban. Szent István, Szent László alakjai

A SZENT HÁROMSÁG.

SZENT JÓZSEF ÁLMA.

A BUDAPESTI JÓZSEFVÁROSI TEMPLOM FALFESTMÉNYEI ROSKOVICS IGNÁCZTÓL.

SZENT JÓZSEF HALÁLA.

A MAGYAR SZENTEK HÓDOLATA MÁRIÁNAK ÉS JÓZSEFNEK.

A BUDAPESTI JÓZSEFVÁROSI TEMPLOM FALFESTMÉNYEI ROSKOVICS IGNÁCZTÓL.

ginél kevésbé lesz makacs és elfogult a mul-
tak avult emlékeihez és hagyományaihoz való
ragaszkodásban; pedig a kínai nép megmoz-
dulása s a nyugoti civilizációhoz való köze-
ledése előre kiszámíthatlan fontosságú nemcsak
Kelet-Ázsiá, hanem jórómán az egész emberi-
ség jövőjére nézve. Nem fölösleges azért, hogy
erre a nagy fontosságú háborúra a fegyverzaj
megszűnté után is visszatérjünk időről-időre.

Ez alkalommal egyik képünk a sokat emle-
getett vej-haj-veji öblöt mutatja be, melyben
a japáni hadsereg február 7-ikén három napi
erős harcban döntő diadalát aratta, s melyet
Japán megszállva tart, míg Kína a hadisarcot
le nem fizeti. Ez az öblös a nagy Pecsili-öblök
déli partján van Port-Arthurral szemben. Igen
fontos hely, mivel a Pecsili-öblből egyenesen
Tientsinbe és Pekingbe vezet út. Képünk a
nyugoti partrészlet egy darabját s közepén
Len-kung-tan szigetét mutatja, a mint a japá-
nok az elől levő erődből ostromolják. A közepén
látható nagy sziget körül látható a kínai hajó-
had, melyet az egyik elől fekvő várból lövöl-
döznek, míg a másik erőd már elhagyott s a
közben eső kis sziget erődjé is. A japánok
az oldalról támadtak szárazon, vizen egyaránt
Ito admirál és Oyama tábornok vezetése alatt.
Képünk azt a jelenetet ábrázolja, mikor az elől
álló két szigetet már elfoglalták, a középső nagy
sziget ostromában pedig annyira haladtak, hogy
a kis sziget erődjét harc képtelenné tették s

MÁRK.

JÁNOS.

LUKÁS.

MÁTÉ.

A NÉGY EVANGELISTA. — Roskovics Ignác falfestményei a budapesti józsefvárosi templomban.

nehány e mellett álló kínai ágyunaszádot meg-
semmisítették.

GÓZMOZDONY VAGY VILLAMOS ERŐ?

A világ történelmének lefolyásában jelenleg
az elsőbbség nem a japán-kínai békekötésből
eredhető bonyodalmakat, hanem egy oly kérdés
végleges eldöntését illeti meg, mely mai napság
újszólván már a megoldás utolsó stádiumában
van, ez pedig: *gőzmozdony vagy villamos erő?*
A világ legnagyobb vasuti társulata, az amerikai
Pennsylvania-vasut, melynek óriási kiterjedé-
séhez és forgalmához képest az európai vasutak
helyi érdekű vonalainak mondhatók, folyó évi
január elején kijelentette, hogy összes vonalain
a gőzmozdony teljes mellőzésével a villamos
erőt fogja alkalmazni.

Ebből az következik, hogy rövid idő múlva az
új- és ó-világ valamennyi vonatán szintén vil-
lamosság fogja szolgáltatni a hajtó erőt.

Ezelőtt alig hét évvel, vagyis 1887 végén, az
összes amerikai Egyesült-államok területén csak
tizenhárom villamos vasut volt, melyeken alig
száz kocsis közlekedett, 1895-ben pedig nyolcz-
százötven villamos vasut 9000 mérföldnyi von-
alain 23 ezer kocsi közlekedik, mely vonalak
átalakítása és villamos erőre való berendezése
500 millió ezüst dollárba került.

Valamint minden fontos és nagyobbserű új
intézmény vagy új találmány életbevitelénél,
úgy ez esetben és a költségek kérdése a fődo-
log. Itt azonban *Hawis S. úr*, a Pennsylvania-
vasut-társulat főmérnöke, a kérdés tanulmányo-
zásának alkalmával egy nagyon egyszerű számi-
tást terjesztett az igazgatóság elé, melynek hely-
es voltát senki sem vonhatja kétségbe. «Ha egy
száz mérföld hosszú kettősvágányu vasuti von-
alon — mondá *Hawis úr* — naponta negyven
vonat közlekedik és minden egyes vonat ötszáz
lóerőt vesz igénybe, a mozdonyoknak naponta
20 ezer lóerőjű gőzt kell kifejteniök. Minthogy
azonban a vonatok egy része időközben megáll
vagy lejtős részekben haladva, nem az egész gőz-
erőt veszi igénybe, a tényleg előállított 20 ezer
lóerőjű gőz nem csekély része kárba vész. Ha
ellenben a vonal villamos erőre rendeztetik be,
a központi állomások épen csak annyi lóerőjű
villamosságot fejtenek ki, a mennyi tényleg el-
fog, vagyis csekély számmal 25 százalékkal
kevesebbet s így csak 15 ezer lóerőt. A villa-
mos mozdonyok szerkezete a gőzmozdonyonál
sokkal egyszerűbb lévén, nem foglal magában
oly részeket, melyek a folytonos surlódás által
gyorsan elkopnak és könnyen megsérülnek.
Erre nézve *Siemens Sándor*, az angol villamos-
sági mérnök-egylet elnöke, azt a körülményt
említi fel, hogy a londoni földalatti villamos
vasut mozdonyai 60 ezer mérföldnyi utat tesz-

nek meg a nélkül, hogy javításukra egy fillér
kellett volna. A villamos mozdonyok forgó, nem
pedig dűbörgő mozgása a pályatest könnyebb,
ennél fogva olcsóbb építését teszi lehetővé.»

Ha most még azt is figyelembe vesszük, hogy
a gőzmozdony és a vele járó viztartó (tender) az
egész vonat terhének egy ötöd részét teszi ki, a
berendezés, illetőleg az átalakítás költségeinek
kérdése teljesen meg van fejtve. A közlekedés
biztonságára nézve, sok e helyütt fel nem sorol-
ható eset közül csak azt kívánjuk kiemelni, hogy
a villamos erővel haladó vonat megállítása
számra alig vehető időbe kerül, míg ellenben a
legjobb szerkezettű Westinghouse-féle dörzsfékek
vagy gőzelzárási készülékek a vonatösszeütke-
zéseknél és kisiklásoknál előforduló balesetek
esélyeit alig apasztják. Nem képzeltető oly gyors-
ság, melyet a villamos mozdonyval elérni ne
lehetne, de miután az ily módon kifejtett lég-
nyomást sem a mozdony vezetői, sem pedig az
utasok ki nem tartanák, hosszabb és sok kocsi-
ból álló vonatok helyett óránként esetleg fél-
óránként induló két-három kocsis gyorsvonatok
indulhatnak, mi által a rendkívüli gyorsaság
mellőzése pótolva lenne.

Az ekkoráig mutatkozott tehnikai akadályok
nem oly természetűek, hogy elh ritásuk valami
különös nehézségbe ütköznek. Fordulhatnak
ugyan elő bizonyos eshetőségek, melyek a vil-
lamosság rejtélyes természetével járnak, de
miután mai napság az emberi ész még a lehe-

tetlenség szigorú fogalmát is kétségbe vonja, a
fent említett fontos kérdés megoldását befeje-
zettnek kell tartanunk.

EGYVELEG.

* **A whist-játéknak**, melyet filozófiai kártyázás-
nak is szoktak nevezni, igen kiterjedt irodalma van,
úgy hogy D'Pole, ki e kártyajátékról újabb vasko-
s könyvet adott ki, 90 lapon tárgyalja az e kártya-
játékra vonatkozó irodalom történetét. A játékok
már a XVI-ik században használtak s régebben is-
irtak egyes műveket róla Hoyle, Mathews és Payne,
de virágzású kora 1860-ban kezdődött, midőn
Cambridgeben külön «whist» iskola alakult, melyet
később Londonba tettek át. A legkintelyesebb
kézikönyv Cavendishé, mely számos kiadást ért s
újabbban Jones Henrik által jelentékenyen átdolgoz-
tatott s mesteri példállyal bővítettett.

* **A japán hírlap-irodalom.** A lefolyt japán-khi-
nai háború alatt sokat emlegették a világon minde-
nyütt, hogy mily csodálatos haladást tett Japán-
mióta az európai műveltség vívmányait elsajátította.
E haladásnak fényes bizonyossága egyebek közt a
sajtó fölvirágzása is. 1868-ban még egyetlen igazi
hírlapja sem volt Japánnak, és ma csupán magában
Tokióban 400 hírlap és 300 folyóirat jelenik meg.
Ezt állítja Japánban egyik legkedveltebb költője és
legnevezetesebb hírlapírója, *Motoyoti-Seizo*, ki maga-
is buzgó harcosa az európai eszmék és művelődés-
terjesztésének.

GRÓF ZICHY JENŐ ÁZSIAI UTAZÁSA.

Nemzeti történetírásunk atyja, a Névtelen
Jegyző óta az írónak és kutatóknak hosszú sora
fáradott annak a titokzatos kérdésnek a meg-
fejtésén, hogy honnan származtak és kik voltak
nemzetünk ősei, mai hazánknak megalapítói.
Az idők és háborúk föl-fözlődült viharai oly vas-
tag porfelhőbe borították ezer évesnél sokkal
régibb múltunknak főleg első nyomait, hogy a
késő kor a vizsgálódás és tudomány legbiztosabb
eszközeivel sem volt képes eddig a mély ho-
mályon áthatolni s kielégítő bizonyossággal meg-
állapítani fajunk és nyelvünk eredetét s a mai
Magyarország megalapításának valódi idejét és
módját. Nemesak történeti följegyzésekben, ha-
nem hagyományokban is annyira szűkölködünk
ezekre nézve, hogy különösen a kereszténység
elfogadása előtti kort majdnem végkép fölérít-
hetetlennek kell tekintünk.

Azonban a tudás vágya és a hazafias buzgó-
ság nem tud nyugodni. Újra meg újra támadnak
lelkés férfiak, a kik a már ismert nehézségektől
vissza nem riadva, rálepnék a kutatásnak eddig
esékély sikerű útjára, s ha kell, megint elől kez-
dik a munkát, hogy csak egy adattal is gya-
rapíthassák az eddigi szerény vívmányok lel-
tárát. Újra meg újra átbúvárolják a régi ha-
zai és még régebbi külföldi irott forrásokat;
nyomoznak a különféle régiségtárakban; ros-
tálgatják az összehasonlító nyelvtudomány
vizsgálódásainak eredményeit, sőt ásatások-
kal megkérdezik az annyi titkot rejtő földet is,
hogy nem mondhatna-e valami olyast, a mit még ed-
dig nem tudunk; egy szóval elkövetnek min-
dent, hogy születésünk bizonyítványának ha
csak némi töredékét is fölfedezhessék.

Részünkönről tisztelet és hála illeti meg az
ilyen lelkes buzgólkodókat még abban az
esetben is, ha fáradó-
zásaik metálm sikertelenek
maradnak; mert
már pusztá törekvésük-
kel is szép példáját ad-
ják az ösök emléke
íránt tarbozó kegyelet-
nek és tetteikkel figyel-
meztetnek bennünket
arra a megezárfolhatat-
lan igazságra, hogy vannak nemzeti föladataink,
melyeket soha senki sem fog mi helyettünk tel-
jesíteni, melyek tehát ésszt, munkát és áldozato-
kat csak mi tőlünk követelhetnek. Ennek a tudat-
nak az ébren tartása már maga olyan szép do-
log, a mely dícséretre érdemes.

Nem habozunk azért elismeréssel adózni an-
nak a hazafias vállalkozásnak, melylyel közle-
tünk egyik tevékeny férfija, gr. Zichy Jenő, vonta
magára közelebb úgy a hazában, mint a külföl-
dön is a közügyemtel, társas tanulmányozó úta-
zást rendezvén keleti Európa és a szomszédos
nyugati Ázsia azon részeinek átvizsgálására, a
melyeken a történeti nyomok vagy a hagyomány
hírelési szerint honfoglaló őseink és elődeik
lakhattak vagy legalább húzamosabban tanyáz-
hattak.

Lehet hogy e hat hónapra tervezett utazás
sokkal csekélyebb eredményű lesz, mint a hogy a
nemes gróf reménykedik; sőt lehet hogy az
utazó társaság csak családában gazdagodva fog
haza térni; de az mindenképen nyereség nem-
csak mi reánk, magyarokra, hanem a tudó-
mánya nézve is, hogy magyar emberek mag-
gyar szemmel nézve vizsgálódnak olyan vidéke-
ken, a melyeken eddig- leginkább csak olyan
búvárok pubatolóztak, kiknek úgy érdekei,
mint czéljai merőben idegenek a mieinktől.
Akár kedvező, akár kedvezőtlen legyen a Zichy

grófék fáradásainak sikere: mindenképen kö-
zelebb jutunk e vállalkozás révén a bizonyos-
sághoz, mert határozottabban fogjuk tudni, hogy
van-e vagy sem keresni valónk azokon a vi-
dékeken, név szerint a Kaukázus hegység
tájain, meg a Kaspi-tenger déli részének összes
mellékeim.

A nagy érdekű tanulmányozó utazás terve-
zője s az utazó társaság szervezője, vezetője és
Maecenas is maga *Zichy Jenő* gróf, ki mintegy
negyvedfél évtized óta mindenütt ott van, a hol
a magyar közélet, főleg pedig közgazdasági élet
valami tenni valót ad. S midőn a közügyeket
szolgálja, nem válogat a szerepekben; itt az
egyszerű munkások közé áll, mint a vezető;
itt másokat buzdít áldozatokra, amott saját bő-
kezűségéből maga teremt, alkot a köznek.

Most is egész vagyonnak mondható összeget
áldoz föl, hogy fontos czélú ázsiai utazását az
ügyhöz méltó fölserével végrehajtsa. Mert az
a vállalkozása nem valami nagyúri kedvtelés, nem
oroszlán-, tigris- vagy elefantvadászatra való
kirándulás, hanem egy komolyan megérelelt terv
megvalósításának a lehető megkísérlése. Több

Csellingerian Jakab, Dr. Wosinsky Mór, Bálint Gábor, Gróf Zichy Jenő, Dr. Székely Lajos.

GRÓF ZICHY JENŐ ÉS ÚTTÁRSAL. — Kalmár budapesti fényképe után.

mint tíz éve, hogy a gróf a magyar ősök hazá-
jának és származásának kifizérése eszméjével
foglalkozik. Alig hinné az ember, ha nem tudná,
hogy ez az élénk, mozgékony, társaságkedvelő
világi mily ritka szorgalommal s mily lan-
kadatlan kiatartással olvasta és tanulta át meg
át mindazokat a hazai és idegen irodalmi ter-
mékeket, a melyekben az ő magyarországra csak
valami vonatkozás is van. Egész gyűjteményét
vásárolta össze a különböző nyelvű könyveknek
és térképeknek, melyekből ő a legapróbb részle-
tekig oly behatólag megismerkedett, hogy tájé-
kozottságát nem ritkán azok is megbámúl-
tatták, a kik különben vállalkozása és annak
sikere iránt nem tudtak elég bizalommal visel-
tetni.

Zichy Jenő gróf előbb kellő módon kiesz-
köztelte az orosz czár és kormány engedélyét és
erkölcsi támogatását is az orosz birodalom ha-
tárain belül végzendő kutatásaihoz; érintke-
zésbe lépett több, különösen orosz főúrral és
tudóssal, hogy ezek tanácsait s esetleg támoga-
tását is megszerezze, s végül meghívta itthon
társaitól azokat a férfiakat, a kiket irodalmi és tu-
dományos foglalkozásuk alapján alkalmasnak
tartott arra, hogy ő vele együtt hasznos, eset-
leg eredményekben is sikeres munkát végezze-
nek. E férfiak dr. *Wosinsky Mór*, szegvárdi apát-
plebános, az ismeretes régiségbúvár, dr. *Székely*

Lajos, a kolozsvári egyetemen a magyar
történelem tanára, *Bálint Gábor*, ugyancsak a
kolozsvári egyetemen a keleti nyelvek tanára,
és *Csellingerian Jakab*, hazánkban élő örmény
író, ki a kaukázusi nyelvek ismeretével sok helyt
hasznos tolmácsa lesz a társaságnak.

Ez a kis társaság múlt április hó 28-án indult
el Budapestról, a társadalom minden osztályának
szíves szerencsekívánataitól kísérve.

Midőn ez utazó társaságot lapunk jelen száma
egy sikerült arcképesportban bemutatja, hadd
említsük meg röviden mindegyiküknek az élet-
történetét is.

Gróf Zichy Jenő, a társaság feje, 1837-ben
született. Ifjúkori tanulmányait legnagyobb
részt Németországban végezte. Majd szép ké-
szültségével hazá jövén, rögtön szerepelni kez-
dett előbb társadalmilag, 1861 óta pedig, mikor
Fehérmegyében képviselővé választottat, a
közéletben is. Az országgyűlésnek csupán
1876-79. években nem volt tagja, mikor t. i.
minden idejét és erejét a székesfehérvári kiállít-
ás rendezésére fordította, mint annak elnöke.
Az ügyvédi vizsgálatot már mint országgyűlési
képviseelő tette le. Több
izben nagyobb utazások-
kat tett külföldön, mi-
közben leginkább köz-
gazdasági tapasztalatait
s ismereteit gyarapít-
otta. Buzgólkodott a
művészetek érdekében
is. Így első sorban az ő
érdeme, hogy Székes-
fehérváron a Vörös-
marty szobra és az ál-
landó színház létesült.
Fáradhatatlan pártolója
és munkása az ipar
ügyének. 1880 óta ő az
elnöke az országos ipar-
egyesületnek. Az első-
fokú ipariskolák léte-
sítését ő szorgalmazta
és e czéla az első évre
szükségelt 20,000 frtot
a saját erszényéből adta,
miért az országgyűlés
Somssich Pál indítvá-
nyára köszönetet szava-
zott neki. Trefort, akkori
miniszter kérésére 86
városban személyesen
szervezte és újabb tete-
me adományokkal tá-
mogatta az elsőfokú
ipariskolákat. Erdemei-
ért többször részesült
királyi kitüntésekben;
így 1876-ban a Lipót-
rend középkeresztjét,
1884-ben a v. b. titkos
tanácsosi méltóságot,
1885-ben mint az ország-
sági kiállítás buzgó ale-
nöke az I. oszt. vaskorona-rendet, stb., kapta.
Polgári kitüntetések is többször érték; több város
diszpolgárává választotta. Mint orsz. képviselő
többször tagja volt a delegációknak és a közgaz-
dasági bizottságnak. Irodalmilag is működött,
több közgazdasági és közműveltségi tárgyú ta-
nulmányt és értekezést tevéni közzé. Mostani
utazásának leírását az ezredvi ünnepe alkalmá-
ra szándékozik kiadni.

Az utazó társaság többi tagjairól a következő
ismertetéseket adhatjuk.

Dr. Wosinsky Mór, szegvárdi esperes-plebá-
nos, született Tolnában, hol atyja orvos volt. Ta-
nulmányait Pécsen végezte. Rövid 4 évi ká-
páncs után gróf Apponyi Sándor uradalmá-
ban, Lengyelen lett plebánossá. Itt évek hosszú
során át egy kőkorszaki telepet ásott föl, mely-
nek egész Európában figyelmet keltett rend-
kívül gazdag leleteiről egy kétkötetes munkát
írt (kiadta a magyar tud. akadémia) és egy há-
romkötetes dolgozatot adott ki német nyelven,
mely utóbbihoz Virchow berlini tanár írta az
anthropológiai részt. Ez után sorra átkutatta
Tolnamegye majd minden községének határát
s számos magyar, német és francia dolgot
tal gazdagította a régészeti irodalmat. Ugyan-
csak régészeti tanulmányok czéljából beutazta
Európa északi részét föl Svéd- és Norvégországra
csücség, mely útjáról egy útleírást tett közzé.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok eszabadalmazását esközi mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadó hivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám alatt.

„Toronyórák“ palota, lakanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** I. m. állami köztan. győragyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költésjegyz. bérn.

A Magyar Asphalt részvény-társaság Budapest, Andrássy-út 30 elvállalja jótállás mellett legelőnyösebben asphalt-burkolatok fektetését és nedves lakások, pinceszék, stb. gyökerez szárazzátételét. — Telefon.

Jósika Miklós regényeif. 89. 90. füzet. Új olcsó kiadás. Regényes képleték. Második kiadás. Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

ROTHBERGER JAKAB cs. és kir. udvari szállító. Budapest, Váci-utca 23, a nagy Kristófoz cz. házban. A legelegánsabb kész férfiruhák dús választékban a legjutányosabb, szabott árakon.

FÖLDVÁRY IMRE férfidivat- és fehérnemű-raktára. BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett. Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve. Cégnem össze nem lévőestendő Földváry J. (Jakab) cégnem.

GERŐ ADOLF cipész-mester. BUDAPEST, V., Fűrdő-utca 2. sz. Ajánlja készítményeit fájós lábakra.

FRIEDENSTEIN VILMOS hirdetési irodája és hirdaplakiadó vállalata Teréz-körút 3. sz. I. emeletre áthelyeztetett.

Fényképészeti készüléteket műkedvelők számára, legújabb uti-tárcsáveket a tirage rapid, kitűnő szemüvegeket megvizsgáló maximal-lázmérőket, Aneroïd (légsúlymérőket) szabadalmazott rajzeszközöket ajánl **CALDERONI ÉS TÁRSA.**

Kézimunkákat minden genre-ban, valamint minden létezőt hozzávaló kiegészítő cikkeket ajánl **WALD GYULA** Budapest, VII., Király-utca 21. sz. Kézimunka-gyár és rajztorem. Legrégibb üzlet ezen szakmában. Jótállás mellett mosható és esztartó hímzéselyem 12 motring 30 kr. Gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.

LATZKOVITS A. CS. ÉS KIR. SZAB. ING-GYAROS IV., Váci-utca 22. BUDAPEST. IV., Váci-utca 22. 6153 (Nemzeti szálloda.)

Legnagyobb raktár férfi-fehérneműek, fehér és színes ingek, lábravalók, gallér- és kizelőkben, dús választék a legújabb keztűk, zsebkendők, harisnyák és mindenféle tricót-cikkkekben; utazási ingek, sapkák, plaidok, esernyők, nadrág-tartók, inggombok, stb. **Óriási választék** elegáns nyakkendőkben!!!

Francia folyékony **HAJFESTŐ** (Cromatique Parisien) melylyel minden haját tetszés szerint 10 perc alatt állandóan megfestheti fekete, barna vagy székere. Tulajdonságai: a szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető, az alkalmazás egyszerű. Ara 2 frt. A készületek (csészék, kefék stb.) 60 kr. Főraktár: Budapest, Török József győgszertára, Király-utca 12. szám.

LUSER L.-féle turista tapasz. Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, tovbá minden nemű bőrelszárusodás ellen. A hatáért jótállás vállalatik. **SCHWENK L.** győgszerező **MEIDLING - BÉCS.** Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és alátírásal el van látva, azért is erre ügyelni kell. Győgszertárakban vásárlandó. Főraktár: Budapest, Király-utca 12. szám **TÖRÖK JÓZSEF** győgszertárában.

HORVÁTH ISTVÁN HANGSZERKÉSZÍTŐ. Saját gyártmányú pedálos zsinbalom, hegedő, harmonika, fuvoia stb. hangszerekről árjegyzéket küldök. Cím: Balaton-lakola, Irta Kullfal J. szentár, ára 3.50. Tülek-lakola 1 frt. Cím: Balaton-lakola Irta Kullfal J. szentár, 2-szer jelenik meg kiadásomban, előzetes egy évre 4.80 **Horváth István**, 6 cs. és kir. udvari szállítója, Budapest Erzsébet-körút 2. és Kerepesi-út 46.

Specialista sérvkötőkben! **Keleti J.** szabadalmazott sérvkötője a leghíresebb orvosi autoritások által legjobbnak van elismerve. Nem csuszik, nem gyakorol kellemetlen nyomást. **Újdonság! Keleti-féle** gummi sérvkötő, szabadalmaztatott 1894 márcziusban. Kifüzetett Brüsszelben, 1893. asanyéremmel és díszokmánynyal. A pelották teljesen a sérvhez idomíthatók, szárazbőr védővel és biztonsági övvel. Egyedüln 6 frt, kétoldala 12 forint. Haskötő, (elasztikus) gummi-gőrcsér harianya, háttartó, orthopédiai műleges fűző, műleges lábak és kezek. **GUMMI!** Egyedülni képviselése Ausztria-Magyarországon a párisi „F. Bergerand fils“ leghíresebb gyárosnak. — Jótállás mellett. — Megrendeléseket diszerén és gyorsan eszközöl. **KELETI J.**, orvos sebész műszerész, és cs. és kir. osztrák és magyar szabadalmazott sérvkötő gyáros Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. sz. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fontos gyomorbetegeknek! a Barella P. F. W.-féle **Világi gyomor-por.** Kötöttetve. Páris 1889. Genf 1889. Brüssel 1891. Magdeburg 1893. Bécs 1891. London 1883. Chicago 1893. Kiváló eredménynyel használtatik mindennemű gyomor-betegségek ellen, mint: gyomorgőres, gyomorsav, égés, ugysintén vese- és hólyaghajkónál, megszünteti azonnal mindennemű fájdalmakat. Hogy minden kételkedésnek elejét vegyem, ingyen, csak a portó megtérítése ellen, küldök mintákat! — **Valódi csak dobozokban 1 frt 60 kr.** Berlin S. W. **P. F. W. BARELLA** Friedrichstr. 230-1. francia orvosi társulatok tagja. Raktár Budapest **Török József** győgszert. Király-utca.

Kathreiner-féle KNEIPP-MALÁTA-KÁVÉ. Az elismert legjobb és legegészségesebb pótlék a valódi kávéhoz.

ÁGNES forrás. Legjobb asztali és háztálat. Kötös szolgálatot tesz az emésztési szerveknek. **Járvány idején présorvati szolgálatot bisonyal.** Sajt-küldés **Édeskút L.** Budapest, Váci-utca 12. szám. — Kapható mindenütt.

Folyékony **GLYCERIN-CRÉME** Kiehlhauser-től, Gráczbán. A folyékony gycerin-crème sikerült egyesítése a legártatlanabb szerekek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét fontartják. Övszer a levegő, szél és nap befolyása ellen: eltávolítja a szeplőt, napcsütést, májfoltot és minden hasonló arczisztatlanságot. Egy üveg ára 1 frt 20 kr. **Legfinomabb gycerin-szappan** gycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztít és élénkíti a bőrt, és finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bír. Darabja kék papírosban 35 kr. **Párisi hölgypor** a bőrnök leggyengédebb fehér színt adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szőszön tartja. Hölgyeknél, ugy férfiaknál is borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr., fehér, rózsaszín és sárga (Rachel).

Kézmosó-por mandula-szappan és spermaceetből készítve, a legártatlanabb arcz- és kézbőr-tisztító szer. Egy doboz ára 50 kr. **Rouge végétál** arczpirosító szer nappalra és este. Ara 50 kr. Hamisított hölgypor-tól és gycerin-crème-től óvakodni tessék, csak az tekintendő valódinak, melynek dobozán, valamint használati utasításán a mellékelt védjegy van. Főraktár: Budapest, király-u. 12 **TÖRÖK JÓZSEF** győgszertára.

VASÁRNAPI UJSÁG

20. SZÁM. 1895. BUDAPEST, MÁJUS 19. 42. ÉVFOLYAM.

Külföldi előfizetők: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. félre — 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. — félre — 2.50. Külföldi előfizetőkben a postálalag megfizetendő vitellit is eszanoland.

AZ EZREDÉVI ÜNNEP TÖRTÉNELMI DÍSZMENETE.

EURÓPÁBAN, mai hazánkban való megtelepedésünk ezredik évfordulójának közelgő megünneplése élénken foglalkoztat minden magyar lelket. Az államférfi és az egyszerű polgár, a törvényhozás és a hatóságok, a tudós és a művész, a kereskedő és az iparos — mind-mind azon van, azon fáradozik, hogy ez a ritka nemzeti ünnep mennél fényesebben, dícsőbben sikerüljön s a magyar állam nagyságához és méltóságához mennél illőbben menjen végezh. Eddig úgy volt, hogy e páratlan ünneplésnek

a nagyszabásúan tervezett országos kiállítás lesz a legragyogóbb részlete. S az e részben tett eddigi előkészületek valóban már is annyit ígérnek, hogy előre is igen fényes lapra számíthatunk a kiállítások történetében. De, a mint a nagy idő közeledik, egyre újabb meg újabb eszmék és tervek merülnek föl, melyek közül különösen két nagy menetek a terve olyan, hogy ha megvalósulnak, eszmében és hatásban szintén diadalmas társai lesznek a kiállításnak. Az egyik terv szerint egy nagyszabású történelmi díszmenet tartatnék, mely jelképek alakkokkal és csoportokkal hazánk és nemzetünk ezer éves történetének legfontosabb és leg-

fényesebb mozzanatait tüntetné föl időrend szerinti sorozott eleven képekben, egészen a jelen korig terjedőleg. Ennek a szép tervnek a mestere **Vágó Pál** jeles festőművésznök, ki beható történelmi és művészeti tanulmányok alapján épen oly hazafias érzéssel, mint költői fölfogással válogatta össze tárgyának részleteit, melyeket aztán vázlatilag rajzba is foglalt egy közel 60 méternyi hosszú katonon. Kiemeljük a fölfogás költőségét, mert a művész nem krónikás szárazsággal, hanem eszményítve jeleníti meg az eseményeket és azok hőseit, de mégis úgy, hogy a történelmi igazságot

Morelli Gusztáv tanár fővitéle. VÁGÓ PÁL, A MINT STROBL MŰTERMÉREN AZ EZREDÉVI ÜNNEPRE TERVEZETT DÍSZMENET VÁZLATÁN DOLGOZIK.